#LEADERCLLDWorks

Osnaživanje lokalnih zajednica

LEADER/CLLD – JUČER, DANAS I SUTRA

Iskustva iz provedbe, nalazi revizije

Maja Čičko, mag.ing.agr
voditeljica LAG-a SAVA

Trogir, 16.6.2026.

#LEADERCLLDWorks

Osnaživanje lokalnih zajednica

Zašto danas razgovaramo o LEADER-u?

1

završavamo važnu fazu provedbe SP ZPP-a

Privodimo kraju razdoblje u kojem su LAG-ovi ostvarili značajan doprinos razvoju lokalnih zajednica.

2

objavljen je nalaz Državne revizije

Revizija je identificirala ključne izazove i dala preporuke za unapređenje sustava.

3

na europskoj razini kreću pripreme za razdoblje 2028.-2034.

EU i države članice definiraju nove prioritete i instrumente za buduće razdoblje.

4

vrijeme je za sagledavanje iskustava i prijedloga za budućnost

Zajedničkim učenjem gradimo bolji, učinkovitiji i jednostavniji LEADER za budućnost.

#LEADERCLLDWorks

Osnaživanje lokalnih zajednica

JUČER: Što je pokazala Mjera 19?

Mjera 19 potvrdila je važnost LEADER pristupa u ruralnom razvoju.

LAG-ovi kao važna veza

LAG-ovi su postali važna poveznica između lokalnih potreba i sustava potpora.

Aktivirani lokalni dionici

Kroz LRS-ove su uključeni lokalni dionici i male ruralne zajednice.

Lokalni natječaji

Natječaji su omogućili ulaganja prilagođena specifičnostima pojedinog područja.

Potvrđena važnost, ali i slabosti

Revizija je Mjeru 19 prepoznala kao važan alat teritorijalnog razvoja, ali je ukazala i na slabosti sustava provedbe.

Ključna poruka

Mjera 19 pokazala je da LEADER funkcionira, ali njegov učinak ovisi o tome koliko sustav vjeruje LAG-ovima i koliko im omogućuje stvarnu ulogu u provedbi.

Na temelju nalaza Državne revizije za Mjeru 19 i intervenciju 77.06.

#LEADERCLLDWorks

Osnaživanje lokalnih zajednica

Nalaz Državne revizije – ključne poruke

Revizija Mjere 19 i intervencije 77.06 potvrdila je važnost LEADER-a, ali i ukazala na slabosti sustava provedbe.

LEADER je važan alat

Revizija potvrđuje važnost LEADER-a za teritorijalni razvoj i usmjerenost na lokalne potrebe.

Uloga LAG-ova je potvrđena

LAG-ovi su prepoznati kao važna poveznica između lokalne zajednice i sustava potpora.

Provedba je opterećena administracijom

Složene procedure i veliki broj koraka usporavaju provedbu i smanjuju učinkovitost.

Sustav treba poboljšanja

Potrebna su poboljšanja u podacima, IT alatima, koordinaciji i jasnoći pravila.

Ključna poruka | Nalaz revizije pokazuje da LEADER ima vrijednost, ali da sustav provedbe treba biti jednostavniji, jasniji i učinkovitiji.

Na temelju izvješća Državnog ureda za reviziju za Mjeru 19 i intervenciju 77.06.

#LEADERCLLDWorks

Osnaživanje lokalnih zajednica

Što je revizija preporučila?

Preporuke su usmjerene na jednostavniju provedbu, snažniju ulogu LAG-ova i bolju podršku sustava.

1

Pojednostaviti procedure

Smanjiti administrativno opterećenje i ubrzati provedbu.

2

Ojačati ulogu LAG-ova

Omogućiti veću stvarnu ulogu u programiranju i provedbi natječaja.

3

Uskladiti podatke

Ujednačiti metodologiju vođenja podataka i izvještavanja.

4

Unaprijediti AGRONET

Prilagoditi IT sustave stvarnim potrebama LAG-ova i korisnika.

5

Jačati koordinaciju

Osigurati bolju podršku, jasniju komunikaciju i učinkovitiju provedbu.

Cilj preporuka: učinkovitiji sustav koji više podržava LEADER pristup, a manje ga administrativno opterećuje.

Na temelju preporuka Državne revizije za Mjeru 19 i intervenciju 77.06.

DANAS:
S ČIME SE SUOČAVAMO U PROVEDBI?

LEADER funkcionira na terenu, ali ga opterećuju složeni sustavi, neujednačena tumačenja i prekomina administracija. Posljedice osjećaju i LAG-ovi i korisnici.

1. AGRONET – NIKAD KOMPLICIRNIJI

- Složen i konfuzan za popunjavanje
- Neujednačenost s prirravnim obrascem – LAG-ovi samostalno izvlače podatke iz zaključke
- Podaci koje sustav nije predvidio (cilj, L-ovi, adrese k.č., itd.)

2. KOMPLICIRANO POPUNJAVANJE ZAHTJEVA (PREDUJAM I ISPLATA)

- Korisnici ne razumiju rezultate, povećivanje LEADER-a, Pamerhih sela, LRS-a i SP ZPP-a
- Višekratno učitavanje istih dokumenata (dokaz provedbe aktivnosti)
- Obavještavanje LAG-ova o svakoj isplati, predujmu i promjeni

3. NEUJEDNAČENA TUMAČENJA I NEJASNI ZAHTJEVI

- Nepriznavanje Izjava ovlaštenog projektanta – traže se dopune i mišljenja upravnog tijela nadležnog za graditeljstvo
- Različita praksa među kontrolorima i Upravnim tijelima

4. NERAZUMIJEVANJE NAMJENE ČESTICA I DOKAZIVANJE

- Zahtjevi za potvrde/potvrdu o javnoj zelenoj površini ili namjeni prema Odluci o komunalnom redu
- Upravno tijelo često ne izdaje takve potvrde
- Produženje postupaka i nejasna pravila

5. TEHNIČKE POTEŠKOĆE U AGRONET-U

- Nakon unosa projektne prijave pri preuzimanju Sadržaja dokumente i nepotpuni (samo dio prve stranice)
- Onemogućeno spremanje i provjera podataka o projektu, LAG-u i korisniku

6. ZAŠTITA OKOLIŠA I ZAŠTITA PRIRODE

- Konfuzne rečenice i promjene pravila
- U prošlom razdoblju nije bio potreban dokument ako ulaganje nije na Natura 2000 i nije obuhvaćeno Uredbom
- Neujednačena tumačenja među kontrolorima

7. METEOROLOŠKE STANICE

- Različita tumačenja – negdje se traži Izjava projektanta, negdje ne

8. KONTROLE I DOPUNE

- Neujednačenost u provedbi kontrole
- Proces dopuna i pojašnjenja ovisi o kontroloru

9. DOKAZIVANJE DODANE VRIJEDNOSTI

- LEADER-a i Pamerhih sela
- Složeno dokazivanje ostvarenja rezultata

10. ADMINISTRATIVNO OPTEREČENJE

- Gomilanje dokumentacije kod zahtjeva za isplatu, osobito u partnerskim projektima

11. OSTALO

- Limiti plaća
- Nabava i limiti (ZJN)
- Otkrivanje stupaca u Excelu
- Partneri „natrrani“ da se prode

Previše administracije, nejasnih pravila i neujednačene prakse usporava projekte

DANAS: S ČIME SE SUOČAVAMO U PROVEDBI?

U provedbi LEADER-a suočavamo se s izazovima koji usporavaju realizaciju projekata i opterećuju korisnike, LAG-ove i djelatnike Agencije za plaćanja.
Zato LAG-ovi zajednički predlažu **preporuke APPRRR-u** s ciljem **jednostavnije, ujednačenije i učinkovitije provedbe** za sve uključene.

1. NEUJEDNAČENOST POSTUPANJA

- Realizaja tumačenja pravila i različith zahtjeva među djelatnicima Agencije za plaćanja.
- Isti ili slični projekti ne prolaze na jednak način, ovisno o kontroloru.
- Neujednačeni postupci kontrole i različiti pristup u ocjeni istih situacija.

Potrebno ujednačiti procedure kontrole i tumačenja pravila na razini cijele Agencije.

2. KOMPLICIRAN SUSTAV AGRONET

- Sustav je prekompliciran za korisnike i LAG-ove.
- Iznimno je zahtjevno unijeti zahtjev za korisnika.
- Potrebno je višestruko unošenje istih podataka na različitim mjestima.
- Učitavanje dokumentta je neučinkovito i ponavlja se više puta.

Pojednostaviti i uskladiti AGRONET i obrasce sa stvarnim potrebama provedbe.

3. TEŠKOĆE PRI POPUNJAVANJU ZAHTJEVA ZA ISPLATU

- Zahtjevi za isplatu su iznimno složeni i nedovoljno intuitivni.
- Povezivanje LEADER-a, LRS-a, Pametnih sela i SP ZPP-a nije jasno definirano u sustavu.
- Često se traže podaci i dokumenti koji su već dostavljeni.
- Prijavni obrazac i obrazac plana aktivnosti nisu usklađeni s podacima koji se traže u AGRONET sustavu.

Pojednostaviti obrasce, jasnije objasniti što je potrebno i smanjiti višestruko unošenje podataka.

4. DOKAZIVANJE REZULTATA I UTJECAJA NA RURALNO PODRUČJE

- Teško je dokazati doprinos ruralnom stanovništvu i dodanu vrijednost LEADER-a.
- Nedostaju jasni primjeri, smjernice i prihvatljivi oblici dokazivanja.

Definirati jasne i mjerljive pokazatelje te primjere dokaza koji su prihvatljivi na razini svih LAG-ova.

5. PROJEKTI SURADNJE

- U provedbi projekata suradnje javljaju se dodatne administrativne i tehničke prepreke.
- Potrebno je omogućiti izravnu primjenu Zakona o javnoj nabavi za projekte suradnje.

Pojednostaviti pravila za projekte suradnje i omogućiti primjenu Zakona o JN.

6. JAVNA NABAVA – POSEBNO PITANJE ZA OBVEZNIKE JN

Preporučujemo da se za obveznike javne nabave primjenjuje isključivo Zakon o javnoj nabavi (NN 120/16, 114/22 i 48/26) bez dodatnih pravona i pravila koja otežavaju provedbu.

NAJVEĆI PROBLEM:

- APPRRR u provedbi nameće dodatni prag od 7.500 EUR za obveznike JN (obveza korištenja EOIN-a), iako Zakon o javnoj nabavi ne propisuje takav prag.
- Time se nepotrebno komplicira i usporava nabava te povećava administrativno opterećenje.
- Posebno se problems javlja u projektima suradnje, primjerice kod nabave studijskih putovanja, istraživanja i drugih usluga.

NAŠE PREPORUKE:

- Primjenjivati isključivo Zakon o javnoj nabavi.
- Ako je potrebno, predvidjeti iznimku za projekte suradnje te na njih primjenjivati izravno pravila Zakona o javnoj nabavi.

NAŠ CILJ – ZAJEDNIČKA DOBIT

- Jasnija, jednostavnija i ujednačena pravila postupanja.
- Manje dopuna i brža provedba projekata.
- Predvidljivi sustav koji olakšava rad korisnicima i LAG-ovima.
- Učinkovitije praćenje i kontrola za Agenciju.
- Svi uključeni – korisnici, LAG-ovi i APPRRR – imaju korist.

KLJUČNA PORUKA

Preporuke LAG-ova nisu kritika sustava, već konstruktivan doprinos boljoj provedbi. Cilj je dogovoriti jasna i razmjerna pravila koja smanjuju administrativno opterećenje, osiguravaju jednak pristup svim korisnicima i omogućuju da sredstva LEADER-a brže i učinkovitije doprinesu razvoju naših lokalnih zajednica.

#LEADERCLLDWorks
Osnaživanje lokalnih zajednica

NACIONALNA PROMOCIJA LEADER-A I VIDLJIVOST LAG-OVA

Promocija LEADER-a i rada LAG-ova **ključna** je za veću **prepoznatljivost** i razumijevanje lokalnog razvoja koji LEADER donosi zajednicama.

LINC LATVIA 2026

LINC Latvija preporučuje:

„Izrazit trud uložite upravo u promociju LEADER-a. Vidljivost je ključna za budućnost LEADER/CLLD pristupa."

PREPORUKA

Nacionalna promocija na društvenim mrežama – obzirom da su lako i svima dostupne i jedine za dosezanje velikog broja ljudi.

PROMOTIVNI MATERIJALI LAG-a SAVE

LAG SAVA izradio je promotivne materijale za promociju LEADER-a i rado ćemo ih ustupiti svim LAG-ovima.

ZAJEDNIČKO DJELOVANJE

- Zainteresirani kolege mogu materijale vratiti na svojim društvenim mrežama.
- Po želji mogu plaćati „reach" kako bi doseg bio još veći.
- Razmisliti o projektu suradnje za promociju na nacionalnoj televiziji/radiju.

ZAJEDNIČKI CILJ: VIŠE LJUDI – VIŠA PREPOZNATLJIVOST – JAČI LEADER

Uložimo zajednički trud u vidljivost LEADER-a i lokalnih priča koje mijenjaju naše zajednice.

#LEADERCLLDWorks

Osnaživanje lokalnih zajednica

TUHELJ I EUROPSKE RASPRAVE O RAZDOBLJU NAKON 2027.

Ključne poruke iz Tuhlja i s LINC Latvia 2026
potvrđuju važnost LEADER/CLLD-a u novom razdoblju EU politika.

LINC LATVIA 2026

TUHELJ – najvažniji zaključci

- LEADER/CLLD mora ostati snažan instrument ruralnog razvoja i nakon 2027.
- Potrebno je stabilno, predvidivo i namjensko financiranje.
- Treba pojednostaviti provedbu i smanjiti administrativno opterećenje.
- Važno je jačati ulogu LAG-ova i povjerenje u lokalne zajednice.
- Ruralna područja trebaju biti prostor prilika, otpornosti i ‘prava na ostanak’.

LINC Latvija / ELARD – europske poruke

- Vidljivost i promocija LEADER-a trebaju biti prioritet.
- LEADER/CLLD treba imati jasnu poziciju i snažnu ulogu u budućim EU politikama.
- Potrebno je više suradnje, partnerstava i razmjene iskustava među LAG-ovima.
- Krovne organizacije, posebno ELARD, naglašavaju važnost zasebnog i prepoznatljivog LEADER pristupa.
- Manje administracije, više participativnog upravljanja i pristupa ‘odozdo prema gore’.

ZAJEDNIČKA PORUKA

Europa prepoznaje vrijednost LEADER/CLLD pristupa.
Na nama je da nastavimo zagovarati njegovu snažnu, vidljivu i stabilno financiranu ulogu nakon 2027.

#LEADERCLLDWorks

Osnaživanje lokalnih zajednica

ZAKLJUČAK: ŠTO TREBAMO PONIJETI IZ OVE RASPRAVE?

SUTRA

Zajednički cilj nam je uspješna provedba projekata u ovom programskom razdoblju i snažan LEADER/CLLD u razdoblju nakon 2027.

1. DOSTAVITI PRIJEDLOGE AGENCIJI

Nakon radionice zajednički ćemo dogovoriti konkretne prijedloge za pojednostavljenje procedura i ujednačavanje pravila te ih dostaviti APPRRR-u.

2. UKLJUČITI SE I LOBIRATI

Svi se trebamo na svim mogućim razinama uključiti u lobiranje – prema donositeljima odluka, institucijama i partnerima u ruralnom razvoju.

3. OSVJESTITI VAŽNOST LAG-OVA I NAŠE ULOGE

- Osvijestimo sami značaj LAG-ova i djelatnika.
- Istaknimo naš doprinos lokalnim zajednicama.
- Komunicirajmo dodanu vrijednost LEADER-a – rezultate koji mijenjaju zajednice i ostaju.

4. AKTIVNO SUDJELOVATI U PROCESIMA

- Borimo se da budemo uključeni u proces konzultacija, programiranja i donošenja odluka.
- Naš glas iz prakse je ključan za kvalitetne politike ruralnog razvoja.

5. ZAJEDNO GRADITI BUDUĆNOST

- Zajedništvom, znanjem i upornošću jačamo LEADER/CLLD.
- Nastavimo suradnju, dijeljenje iskustava i uzajamnu podršku.
- **Zajedno možemo više!**

ZAŠTO JE NAŠ GLAS VAŽAN?

- LEADER pokreće ljude i osnažuje zajednice.
- Donosimo rješenja koja drugima ne vide.
- Povezujemo sektore i gradimo partnerstva.
- Ulaganja ostaju i vraćaju se zajednicama.
- Stvaramo dodanu vrijednost koja nadilazi brojke.

Naš rad je dokaz da ruralni razvoj nije trošak, nego ulaganje u ljude, održivost i budućnost Europe.

DJELUJMO ZAJEDNO – DANAS ZA BOLJU PROVEDBU, SUTRA ZA JOŠ JAČI LEADER!

Dostavimo prijedloge • Lobirajmo • Osvijestimo važnost • Budimo uključeni

Zajedno gradimo prosperitetne lokalne zajednice – danas i u budućim generacijama.

#LEADERCLLDWorks

Osnaživanje lokalnih zajednica

HVALA NA PAŽNJI

Za dodatne informacije i suradnju slobodno nam se javite.

Maja Čičko

mob: **095 5937 630**

e-mail: **info@lagsava.hr**

Otvoreni smo i za provedbu projekata suradnje.

Javite nam se ako želite promotivne materijale za LEADER.

Radujemo se budućoj suradnji.

LAG-ovi nisu najslabija karika

Da vidimo, čija majka crnu vunu prede